

Sygn. akt II AKa 352/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2014r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Marek Czecharowski

Sędziowie: SO (del.) – Agnieszka Wilk

SA – Adam Wrzosek (spr.)

Protokolant: – st. sekr. sąd. Katarzyna Rucińska

przy udziale Prokuratora Jacka Pergałowskiego

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2014 r.

sprawy z wniosku R. M.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za wykonanie kary, której nie powinien być ponieść

na skutek apelacji, wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 1 lipca 2014 r. sygn. akt XVIII Ko 18/14

I. zmienia wyrok w zaskarżonej części w ten sposób, że zasądzone od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy R. M. odszkodowanie podwyższa z kwoty 4 000 (czterech tysięcy) zł do kwoty 8 703 (ośmiu tysięcy siedmiuset trzech) zł;

II. w pozostałym zakresie wyrok w zaskarżonej części utrzymuje w mocy;

III. wydatkami za postępowanie odwoławcze obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie o sygn. akt XVIII Ko 18/14 rozpoznał wniosek **R. M.** o zasądzenia od Skarbu Państwa na jego rzecz kwoty 28.265,30 zł. tytułem odszkodowania i 50.000 zł. tytułem zadośćuczynienia za wykonanie kary, której nie powinien odbyć w okresie od 13 lipca 2012 r. do 24 sierpnia 2012 r., orzeczonej w wyroku nakazowym Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z dnia 9 czerwca 2009 r. sygn. akt III K 468/09.

Wyrokiem z dnia 1 lipca 2014 r. Sąd Okręgowy:

I. na podstawie art. 552 § 2 k.p.k. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz R. M. kwotę 4.000 zł (cztery tysiące złotych) tytułem odszkodowania oraz kwotę 20 000 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia, wraz z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, za wykonanie kary w okresie od 13 lipca 2012 roku do 24 sierpnia 2012 roku orzeczonej wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie z dnia 9 czerwca 2009r. sygn. akt III K 468/09, który to wyrok nakazowy został uchylony i umorzono postępowanie w tym zakresie w wyniku wznowienia postępowania na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26 lutego 2013r. sygn. akt

X Ko 76/13;

II. w pozostałym zakresie wniosek oddalił;

III. na podstawie art. 554 § 2 k.p.k. kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Od powyższego wyroku apelację złożył **pełnomocnik wnioskodawcy**. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 410 k.p.k., które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku,

tj. co do wysokości zasądzzonego odszkodowania, polegające na pominięciu fragmentu zeznań wnioskodawcy złożonych w toku rozprawy w dniu 26 czerwca 2014 r. dotyczących poniesionych kosztów zakupu żywności w czasie pobytu w Areszcie Śledczym;

2. obrazę przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k., które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. co do wysokości zasądzzonego odszkodowania, poprzez sporządzenie uzasadnienia wyroku w sposób zawierający niekonsekwencje i sprzeczności w zakresie oceny składników i rozmiaru straty poniesionej przez wnioskodawcę, polegające na tym, iż Sąd I instancji wyjaśnił w uzasadnieniu wyroku, iż szkoda wnioskodawcy wynosi 4.000 zł, identyfikując tą kwotę w całości jako wartość nieosiągniętych oszczędności w miesiącu sierpniu 2012 r. i jednocześnie wskazał w dalszej części uzasadnieniu wyroku, iż dokonując wyliczenia wysokości szkody i składników ją stanowiących uwzględnił w tym zakresie wydatki ponoszone przez wnioskodawcę, w tym także w zakresie kosztów wynajmu mieszkania w sierpniu 2012 r., czego jednak nie uczynił;

3. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 445 § 1 k.c., i art. 448 k.c., przez zasądzenie zadośćuczynienia, które nie uwzględnia wszystkich ustalonych w sprawie okoliczności mających wpływ na jego wysokość i w konsekwencji zasądzenie niewspółmiernie niskiej w stosunku do krzywdy kwoty.

W konkluzji apelacji pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w części oddalającej roszczenia wnioskodawcy o zapłatę odszkodowania, z uwzględnieniem zasądzonej przez Sąd Okręgowy kwoty 4.000 zł tytułem odszkodowania oraz kwoty 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia i zasądzenie od Skarbu Państwa zadośćuczynienia w pozostałej dochodzonej kwocie oraz odszkodowania w dodatkowej kwocie 4.703,22 zł;

ewentualnie o

2. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna.

Ustalając wysokość odszkodowania należnego wnioskodawcy Sąd Okręgowy stwierdził, że R. M. z wynagrodzenia uzyskiwanego za świadczoną pracę mógł zaoszczędzić miesięcznie kwotę 4.000 zł i w tej wysokości zasądził odszkodowanie za sierpień 2012 r., w którym oskarżony odbywając karę pozbawienia wolności orzeczoną w sprawie Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie sygn. akt III K 469/09, korzystał z urlopu bezpłatnego. Skarżący ma w pełni rację, że wnioskodawca był zobowiązany uiścić czynsz za mieszkanie również za miesiąc sierpień 2012 r., a więc także za okres od 1 do 24 sierpnia kiedy był pozbawiony wolności. W związku z tym, że w sierpniu 2012 r. przebywał on na urlopie bezpłatnym, to czynsz musiał pokryć ze swych oszczędności. Dlatego też odszkodowanie należne wnioskodawcy za wyżej wymieniony okres winno być powiększone o kwotę wydatkowaną na opłatę czynszu za okres 1 – 24 sierpnia 2012 r. kiedy był pozbawiony wolności. Zważywszy, że wnioskodawca płacił za mieszkanie 2.200 zł miesięcznie, to kwota należna z tego tytułu za 24 dni wyniosła 1.703 zł, po zaokrągleniu.

W apelacji podniesiono, że koszt przesłanych wnioskodawcy paczek żywnościowych i kart telefonicznych wyniósł 3.000 zł i pieniądze wyłożone na ten cel przez A. D. i G. M. zostały im przez wnioskodawcę zwrócone. Na rozprawie odwoławczej Sąd Apelacyjny przeprowadził dowód z dokumentów w postaci potwierdzeń wykonania przelewów w dniu 28 sierpnia 2012 r. na rzecz G. M. na kwotę 2.500 zł i w dniu 26 września 2012 r. na rzecz A. D. na kwotę 500 zł. Podczas przesłuchania na rozprawie przed Sądem I instancji wnioskodawca zeznał, że koszty jego dożywiania podczas pobytu w jednostce penitencjarnej wyniosły 2.000 zł. Nie określił on jednakże wydatków na karty telefoniczne. W tej sytuacji brak jest podstaw do kwestionowania, że kwoty przekazane przez wnioskodawcę G. M. i A. D. dotyczą zwrotu pieniędzy faktycznie wydatkowanych przez nich na rzecz wnioskodawcy w trakcie odbywania przez niego kary. Pozostawiając bez komentarza zachowanie znajomych wnioskodawcy, którzy przyjęli zwrot wydatków poniesionych na rzecz wnioskodawcy znajdującego się w ciężkim położeniu w związku z pozbawieniem go wolności, należy zgodzić się ze skarżącym, że skoro wnioskodawca nie miał w sierpniu 2012 r. źródeł dochodów, to przekazaną G. M. i A. D. kwotę 3.000 zł musiał wyłożyć z oszczędności, uszczuplając je tym samym. Nie ma przy tym znaczenia, że kwota 500 zł została przelana we wrześniu 2012 r. albowiem o powyższą kwotę zmniejszyła się wysokość oszczędności jakimi mógł wnioskodawca dysponować po otrzymaniu wynagrodzenia za pracę za miesiąc wrzesień 2014 r.

W uzasadnieniu apelacji wnioskodawca trafnie przytoczył wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2011 r. sygn. akt IV KK 137/11, że „szkoda na gruncie art. 552 § 2 i § 4 k.p.k., jako obejmująca różnicę między stanem majątkowym pozbawionego wolności, jaki by istniał, gdyby wnioskodawcy nie aresztowano, a stanem rzeczywistym z chwili odzyskania przez niego wolności, musi uwzględniać także wykazane w sprawie zobowiązania pieniężne, w których pokryciu musi on obecnie uczestniczyć, zaciągnięte (...) na pokrycie uzasadnionych kosztów swego utrzymania, których to zobowiązań by nie było, gdyby nie został on tymczasowo aresztowany” (OSNKW 2011/11/105).

Dlatego też zasądzoną na rzecz wnioskodawcy przez Sąd

I instancji kwotę odszkodowania należało powiększyć o wydatki poniesione z tytułu czynszu za mieszkanie (1.703 zł) i zwrócone znajomym wydatki poniesione przez nich na paczki żywnościowe i karty telefoniczne (3.000 zł).

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd Okręgowy wziął pod uwagę zarówno czas przez jaki wnioskodawca był pozbawiony wolności, jak również to, iż nigdy wcześniej nie przebywał on w jednostce penitencjarnej, co pogłębiło negatywne doświadczenia związane z odbywaniem kary, której wnioskodawca nie powinien ponieść. Nie można jednakże zgodzić się z twierdzeniem skarżącego, że okoliczności te zostały jedynie dostrzeżone i nie poddano ich głębszej analizie, w tym we wzajemnych ich powiązaniu. Podobnie nie można zgodzić się ze stanowiskiem skarżącego, że Sąd Okręgowy nie uwzględnił, iż wnioskodawca będąc dyrektorem (...) sp. z o.o. nie mógł w trakcie odbywania kary pełnić swoich obowiązków. Sąd Okręgowy okoliczności te uwzględnił w swoich rozważaniach, co wynika wprost z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku.

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku nie przytaczał zeznań wnioskodawcy, dotyczących jego roli w firmie, w której był zatrudniony. Sąd Okręgowy w rozważaniach dotyczących wysokości zasądzonego zadośćuczynienia nie podniósł też, że wnioskodawca poza tym, iż jest dyrektorem spółki, posiada wyższe wykształcenie. Brak odniesienia się do powyższych kwestii nie oznacza, że nie zostały one faktycznie uwzględnione przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia należnego wnioskodawcy. Zrozumiałym jest, że pozbawienie wolności osoby, która kieruje firmą wpływa negatywnie na działalność prowadzoną przez ten podmiot i powoduje u takiej osoby stres związany nie tylko z obawą utraty pracy lecz także wynikający z poczucia odpowiedzialności za podległych mu pracowników oraz niemożności wykonywania powierzonej mu pracy i nie było potrzeby zawierania w tej materii uwag w treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku.

Orzekając o zadośćuczynieniu za doznaną krzywdę Sąd I instancji wziął pod uwagę, że wnioskodawca w związku z osadzeniem go w zakładzie karnym korzystał z urlopu wypoczynkowego.

Ustalenie jaka kwota zadośćuczynienia, o której mowa w art. 552 k.p.k., w konkretnych okolicznościach jest „odpowiednia” należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego. Istotne jest tylko to, aby wszystkie relewantne okoliczności sprawy zostały wzięte pod uwagę (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2013 r. sygn. akt

IV KK 408/12 LEX 1294352). Zarzut niewłaściwego ustalenia kwoty zadośćuczynienia może być skuteczny tylko wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza zasady ustalania tego zadośćuczynienia, natomiast w ramach kontroli instancyjnej nie jest możliwe wkraczanie w sferę swobodnego uznania sędziowskiego. O rażącym naruszeniu zasad ustalenia „odpowiedniego” zadośćuczynienia mogłoby świadczyć przyznanie zadośćuczynienia wręcz symbolicznego, zamiast stanowiącego rekompensatę doznanej krzywdy (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 września 2011 r. sygn. akt II AKa 362/11 KZS 2012/1/84 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 marca 2013 r. sygn. akt II AKa 32/13 LEX nr 129064). Mając na uwadze ekwiwalent należny wnioskodawcy za urlop wypoczynkowy, uwzględniony przez

Sąd I instancji przy zasądzeniu zadośćuczynienia, to zasądzona z tego tytułu kwota 20.000 zł jest właściwą rekompensatą, współmierną do doznanej przez wnioskodawcę krzywdy spowodowanej wykonaniem wobec niego kary, której nie powinien odbyć. Należy pamiętać, że odpowiedniość kwoty zadośćuczynienia ma służyć złagodzeniu doznanej krzywdy, a jednocześnie nie być źródłem wzbogacenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 12 marca 2008 r. sygn. akt II AKa 36/08 KZS 2008/6/73 i cyt. tam wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2000 r. sygn. akt III CKN 582/98, LEX nr 52776).

O wydatkach za postępowanie odwoławcze orzeczono na podstawie art. 554 § 2 k.p.k.

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.